

ਵਪਾਰਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ

ਦਾ ਮੁੜ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ 2000, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹਦਾ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਂ-ਪ੍ਰਥਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਪੱਖ ਵੀ ਬੇਹੁੰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਪੱਖ ਵੱਡਾ ਇਹਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ (ਇੱਥੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਐਚ.ਐਸ. ਭੱਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲੇਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਜ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ) ਤਰਜੀਹ ਧਨਾਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਹੱਕਦਾਰ ਲੇਖਕ, ਕਲਾਕਾਰ, ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਦਾਨਸ਼ਾਮੰਦ ਲੋਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੀ, ਕੋਈ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਉਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ

ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਫੁਲਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤਾ ਸਨਮਾਨਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਵਪਾਰਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਹੀ ਢੇਣ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਹਰ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਦਿਸ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਹੁਣਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਵਾਇਤਿਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਹੁਣਚਾਰੀ ਕਿਧਰੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਧੀਆ ਦਾਰੂ ਪਿਆਓ ਅਤੇ ਪ੍ਰਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਣ ਜੋਗਾ ਨਾ ਛੱਡੋ। ਇਹ ਅਯਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਹੁਣਚਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਧਨਾਦਾਂ ਦੀ

ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਹੁਣਚਾਰੀ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਹੁਣਚਾਰੀ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰ, ਟਰੈਕਟਰ, ਬੱਸ, ਸਕੂਟਰ, ਸਾਈਕਲ ਜਾਂ ਪੈਦਲ ਸਫਰ ਕਰੋ। ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਬਰੋੜ ਪਕੋੜੇ, ਗਰਮ ਚਾਹ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਜਾਂ ਦੇਗਾ ਇੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਹੁਣਚਾਰੀ ਦੇ ਅਯਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਮਿਆਰ ਧਨਾਦਾਂ ਦੀ ਢੇਣ ਹਨ। ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਮੇਲਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰਹੁਣਚਾਰੀ ਸੁਹਿਰਦ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਫਿਕਰ

W
I
N
D
O
C
O
D
S
C
O
D

ਹੈ? ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਕੋਈ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਾਈ ਭਾਗੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਅਤੇ ਮਾਈ ਭਾਗੇ ਦਾ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅੰਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਾ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਪਾਰਕ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਰਕਮ (ਇੱਕ ਲੱਖ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ) ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਿਵਾਦ ਹਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਚੇ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਤ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨ੍ਯੂਸ ਹੀ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਜੀਦਾ ਬਹਿਸ ਲਈ ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੰਚ, ਭਿਨਨ ਬਹੁਤੀ